

Місяць і Місячне
Затемнення

* Оля Русіна *

МІЯ І МІСЯЧНЕ ЗАТЕМНЕННЯ

Намалювала
Грася Олійко

Львів
Видавництво Старого Лева
2019

УДК 821.161.2-3
Р 88

Оля Русіна

Р 88 Мія і місячне затемнення [Текст] : повість / Оля Русіна. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2019. — 240 с.

ISBN 978-617-679-704-3

Мії ніколи нудьгувати. З однокласником Матвієм та його молодшим братом Людожерчиком вони постійно потрапляють у пригоди. І цих пригод стає ще більше, коли на порозі Міїної з Дідусем квартири з'являється незнайомиць — її тато. Настороженість змінюється захватом — виявляється, тато працює в астрономічній обсерваторії! А значить, Мія, Матвій і Людожерчик теж одного дня зможуть туди потрапити.

Але чи це справді так? Читайте у дотепній повісті Олі Русіної, сповненій кумедних витівок і жартів.

УДК 821.161.2-3

*Як непросто буде мені витримати
всіх цих божевільних, диваків і зануд,
що населяли наш будинок!**

Ульф Старк «Диваки і зануди»

© Оля Русіна, текст, 2019
© Грася Олійко, художнє оформлення, 2019
© Видавництво Старого Лева, 2019

* Переклад зі шведської Наталі Іваничук. — Тут і далі прим. ред.

ISBN 978-617-679-704-3

Усі права застережено

Мія

МАТВІЙ

ЛЮДОЖЕРЧИК

Розділ перший,

*у якому одні герої з'являються,
а інші — зникають, так і не привітавшись*

Мія іноді думала, що, коли доля вирішувала, як розселити купу людей в їхньому дев'ятиповерховому будинку, все переплуталося, і так одні помешкання виявилися напхані під зав'язку, а інші — майже порожні. У своїй трикімнатній квартирі вона жила удвох із Дідусем. Зате у точнісінько такому ж помешканні з Матвієм жили ще його молодший брат, мама, тато і двоє равликів в акваріумі. У равликів була квартира в квартирі із власним басейном.

Мія завжди вважала, що саме тому вони з Матвієм і стали найкращими друзями: вони чудово одне з одним ладнали, а кількість людей, які жили з ними, можна було розподілити між їхніми помешканнями так, аби ніхто нікому не заважав.

На щастя, вони з Матвієм жили в одному під'їзді, і розділяло їх лише три поверхи. Мії пощастило мешкати вище — на останньому поверсі. Просто біля їхньої

з Дідусем квартири були двері, сходи за якими вели на дах.

Мії з Матвієм вдалося потрапити туди тільки раз, позичивши ключі в Дідуся. Поки він про це не довідався, вони встигли запустити з даху ракету. У ракету вони вклали листа, де написали кілька слів про себе, про те, що живуть на планеті Земля, і про всяк випадок додали свої номери телефонів.

— Цілком можливо, цей лист потрапить до космонавтів на Міжнародній космічній станції, — пояснив Матвій. — Тоді вони зможуть із нами зв'язатися і, може, через супутники навіть передадуть нам привіт по телебаченню!

Ракета не долетіла до Міжнародної космічної станції, але потрапила у вікно сусіднього будинку. З тієї квартири негайно почали дзвонити на номери, написані у причепленому до ракети листі.

— Вони могли б помітити, що лист адресовано не їм, — скрушно зауважив Матвій.

— На що ви розраховували, запускаючи ракету з даху? — тато Матвія так здивувався, що навіть забув, що має на них сердитися.

Коли Матвій пояснив йому, тато розсміявся і сказав, що, аби подолати силу тяжіння, ракеті треба відштовхнутися від землі набагато сильніше.

— А до сусідів ви підете перепрошувати, — додав він, спохопившись.

— Вони прочитали чужого листа! — запротестував Матвій, але швидко здався.

Того року, загадуючи бажання на день народження, Мія подумки проголосила, що хоче, аби їм коли-небудь вдалося подолати цю силу тяжіння.

* * *

Коли Матвієві сказали, що в нього народився молодший брат, він відповів лише:

— Та ну!

— Чесне слово, не жартую! — сказав батько і лагідно скуйовдив йому волосся на маківці.

Тато подумав, що це Матвієві так радісно, що аж не віриться. Насправді Матвій був дуже розчарований. Бо ж він вирішив одразу, коли батьки розповіли йому про нову дитину: найкраще було б отримати старшого брата.

Матвієві тоді вже виповнилося п'ять років, а він усе ніяк не міг навчитися красиво зав'язувати шнурівки бантиком на черевиках. У нього виходили лише якісь негарні вузли, з яких задовгі кінці шнурівок звисали, ніби сумні вуса кита. Через це до нього постійно чіплялися вихователі в дитсадочку. Сам Матвій не бачив великої різниці в тому, є в нього банти на черевиках чи немає. Але дорослі вважали, що він може перечепитися через ті задовгі шнурівки і впасти, скрутивши собі шию чи зламавши руку.

Усе це так Матвієві докучило, що він одразу уявив собі старшого брата, який, ніби супермен, з'являвся б у найпотрібніші моменти якраз для того, аби зав'язати йому шнурівки!

Брата він назвав Йівтам, бо це — Матвій, але навпаки.

Але замість старшого брата з'явився молодший. Це було зовсім несправедливо.

— Так нечесно, — сказав Матвій татові.

— Що саме?

— Я теж ваш син, але ви зовсім не порадилися зі мною, кого народжувати. Я хотів старшого брата, а не малюка!

Тут настала черга Матвієвого тата сказати «Та ну!».

— Розумієш, — почав тато Матвія після того, як зібрався з думками, — так виходить, що ти народився у нас перший. Ти завжди будеш найстаршим, бо немає нікого, хто народився б перед тобою. Тож ти сам можеш бути лише старшим братом.

— І у мене ніколи-преніколи не буде свого старшого брата? — спитав Матвій жалібно.

— Ну... ні, — чесно відповів тато.

Це було перше велике розчарування у Матвієвому житті.

— А ти хотіла б мати молодшого брата чи сестру? — спитав тоді ж тато і Мію, вже просто з цікавості. — Якби твоя мама була вагітна?

— Я б хотіла великий надувний м'яч, — сказала Мія. — Вагітні животи на нього дуже схожі.

Тато Матвія подумав, що це трохи сумно: коли має народитися маленька дитина, усі насправді чекають на щось інше. Може, десь існує паралельний світ, де люди чекають на дітей, а народжують великі надувні м'ячі.

* * *

Мія не пам'ятала свого тата. Часом їй здавалося, що його й не було. Він, щоправда, надсилав листівки на свята і гроші, але це може робити будь-хто, не лише тато.

Мія часто собі думала, що могла б спокійно прожити і без тата, це зовсім не проблема. Але її мама не могла. Коли Мії було п'ять років, мама знайшла нового чоловіка і переїхала до нього. Мію вона не змогла забрати з собою: їхня квартира була геть крихітна, а у мами з новим чоловіком ще й народилася дитина.

Тож Мія стала жити з Дідусем, який до того відвідував її щовихідних. Тепер же усе змінилося: це мама відвідувала їх. Щоправда, Дідусь Мії завше був веселим і дозволяв робити деякі речі, які мама забороняла.

Мама сказала Мії, що це лише на певний час, поки все не утрясється. У Мії була скляна новорічна кулька, всередині якої бовталися яскраво розмальовані фігурки й білі блискітки, схожі на сніг. Якщо кулькою потрусити, фігурки і сніг перемішувалися, і якийсь час не можна було навіть розрізнити, скільки їх там насправді. Мія уявляла, що їхньою родиною хтось має ось так потрусити, поки нарешті мама, вона і Дідусь не постануть на свої місця.

Матвій на той час уже змирився з тим, що в нього ніколи не буде старшого брата. Молодший до того ж виявився досить кумедним створінням. Коли в нього прорізалися перші зуби, він почав гризти все підряд: свої гумові іграшки, ручки, олівці. Навіть якось вкусив Матвія за руку.

— Він хотів спробувати м'яса! — зареготала Мія.

— Може, з нього виросте людоджер, — припустив Матвій.

— Радше людоджерчик. Він же малий.

Так сталося, що це прізвисько причепилося до мало-го, і його почали іноді звати так навіть батьки.

* * *

Мія ж, своєю чергою, палко мріяла про песика. Жити з Дідусем було чудово, але ж колись вони з мамою і татом жили втрьох, тож їй здавалося, що було б справедливо, якби їх і надалі було троє: вона, Дідусь і собака.

Проте пес – це єдине, на що не погоджувався Дідусь. Він казав, що уже не в тому віці, аби бігати за собаками.

– Крім того, уявляєш, що буде, якщо він погризе мені капці? – сказав він Мії.

Того ж дня дівчинці спала на думку чудова ідея.

– Пограймося, ніби Людожерчик – це наш пес, – запропонувала вона Матвієві.

На жаль, Людожерчик ще не досяг того віку, коли з ним можна було б обговорити деталі гри. Він узагалі ще майже не говорив.

– Добре було б вигадати з ним якийсь секретний код спілкування, – зітхнув Матвій.

Мія, утім, не здалася. Вона намагалася змусити Людожерчика гризти капці, як справжній пес. Але потім це помітили Матвієві батьки, і їй трохи влетіло, хоча й не так сильно, як влетіло би Матвієві. Дорослі, як давно помітила Мія, трохи соромляться сварити чужих дітей.

* * *

Коли мама знайшла собі нового чоловіка й тата для нової дитини, Мії найбільше на світі хотілося зробити дві речі – завести собаку і змінити ім'я.

Мії не подобалося, коли її називав Мією хтось, окрім мами. Навіть Дідусь, хоч вона його дуже любила. Одного дня вона попросила його називати її Лорою. Наступного дня – Анастасією, а ще через день – Віолеттою.

Мії хотілося, щоб ім'я, яке дала їй мама, залишилося тільки для мами. Коли вона дзвонила їм з Дідусем додому або забирала дівчинку в суботу гуляти на цілий день і говорила «Соломіє» чи «доню» – це були дуже особливі

дні. І Мія хотіла, щоб її справжнє ім'я було тільки для таких днів.

Дідусь терпляче називав її Лорою, Анастасією, Віолеттою, Мирославою, але дедалі частіше плутався і міг звертатися до Віолетти в день Єлизавети або навпаки. Мія дуже злилася на нього за це.

— Я не буду з тобою розмовляти, коли ти називаєш мене неправильним ім'ям! — кричала вона, жбурляючи по кухні сир з канапок.

Дідусь зітхав і говорив, що йому важко запам'ятати всі ці імена, адже пам'ять у нього вже не така, як у молодості. Але він може щось вигадати.

— Коли ти підеш до школи і навчишся гарно писати довгими реченнями, ти зможеш написати свій закон, який би дозволяв змінювати ім'я, наприклад, щомісяця, — запропонував Дідусь. — І кожного місяця ти б ходила з новим ім'ям. Президент би цей закон підписав і — вуаля! Називайся собі, як хочеш, лише пам'ятай — змінюй не частіше ніж раз на місяць! Інакше складно буде запам'ятати.

— Чому не раз на день? — повторила вперта Мія.

— Тому що ти сама заплутаєшся, моя дівчинко. Нове ім'я щодня — це сім нових імен на тиждень! Тобто тридцять, а то й тридцять одне на місяць. Ти й сама незчуєшся, як загубишся у своїх іменах, і, уяви собі, одного ранку прокинешся і не зможеш згадати, як тебе звали!

Тут Мія мусила визнати, що Дідусь мав рацію. Справді, прокинутися зранку, не знаючи, як тебе звать, — навіть звучить моторошно.

Отож вона згодилася почекати, поки не піде до школи і не навчиться писати гарними довгими реченнями,

щоби вигадати закон про імена. Але до того дня, коли Мія таки навчилася, вона зловила себе на думці, що вже не настільки сумує за мамою, аби оберігати для неї своє ім'я. Крім того, у класі її вже й так усі називали Мією.

У Мії був Дідусь, і вона знала, що він її не покине: Бабуся померла багато років тому, ще до Міїного народження, і Дідусеві ні з ким було розлучатися, переїжджати і чекати, поки все утрясется.

Мама жила тепер у передмісті й казала, що забере Мію до себе одразу, тільки-но вони з новим чоловіком переберуться до нової, більшої, квартири. Вона багато разів запрошувала доньку в гості, але Мія постійно відмовлялася — вона воліла, щоб мама сама приїжджала до неї або ж щоби вони разом кудись ішли. Мія завжди знаходила відмовки, щоб не їхати до мами: «Сьогодні ми з Матвієм ідемо грати у футбол» або ж «Дідусь за мною сумуватиме». Тоді мама засмучувалася і говорила, що Дідусь може приїхати з нею разом. На що Мія відповідала, що сьогодні він не може, бо в нього якраз розгублявся ревматизм. Що було, звісно, неправдою, оскільки ніякого ревматизму в Дідуса не було.

Розділ другий,

*у якому Мії та Людожерчику
доводиться дуже переживати*

Пізніше у Мії таки з'явився великий білий м'який собака, але здобутий у не дуже чесний спосіб. Що це було не дуже чесно, Мія зрозуміла вже набагато пізніше, тож, може, це й не рахується, але вона все одно дуже боялася, що хтось колись про це дізнається. Боялася найбільше всього у світі. Мія знала, що тоді всі вважатимуть її не просто брехухою, а кимось навіть гіршим.

До речі, це ще одна причина, чому Матвій був її найкращим другом: він знав про цю історію, але все одно з нею дружив. Ба більше — він ніколи їй про це не згадував. Ніби нічого й не було.

Якось, коли вони з Дідусем поверталися із супермаркету, Мія помітила у вітрині магазину з іграшками великого білого собаку. Він стояв біля самісінького скла, і його пластикові очі були такі великі, що в них відбивалися перехожі і ставали малесенькі, ніби фігурки з Лего. Мія прикипіла поглядом до вітрини.

Коли вони з Дідусем переходили дорогу, їй здалося, що пес також проводить їх поглядом. Що, звісно, було вигадкою, бо він був іграшковий, і Мія добре це розуміла. Але це не завадило їй хотіти цього собаку понад усе на світі, точніше, понад усе на світі після справжнього собаки. Бо вона вже зрозуміла, що живий пес — єдина річ, на яку ніколи не погодиться Дідусь.

Вона хотіла попросити Дідуса купити їй білого плюшевого собаку, але згадала, що минулого тижня він уже подарував їй величезний набір кольорових ручок для малювання — майже на тридцять кольорів. І навряд чи він погодиться зараз купувати ще якусь дорогу іграшку.

* * *

Коли увечері Мія вкладалася спати, вона дивилася на ліжко й уявляла, що її білий пес сидить біля подушки. У нього були великі лапи й волохатий пилосок, як у найкращих на світі собак, — Мія вважала, що багато шерсті на морді росте у тих собак, які ніколи не кусаються. Вона назвала його Бімом.

Магазин з іграшками, де насправді мусив проводити ніч її Бім, був недалеко, і Мія бачила його з вікна своєї кімнати. Вивіска крамниці іграшок світилася навіть тоді, коли сам магазин зачинявся на ніч. Мія довго дивилася на цю вивіску, думала про Біма — і тоді їй сяйнула ідея.

Наступного дня вона пішла в гості до Матвія, як і щотижня. Матвієві батьки вже настільки звикли до неї, що, здається, часом увечері навіть забували, що Мію треба відпровадити додому. Тоді Дідусь сам спускався на ліфті і ввічливо стукав у двері. Людожерчик біг до передпокою і щосили обіймав Дідуса за ногу. Матвієва мама

починала припрошувати Дідуса до чаю. Матвій тато починав говорити з ним про музичні колонки. Урешті-решт гостини затягувалися ще на кілька годин.

Поки дорослі пили чай, Людожерчик сидів у Дідуса на колінах і час від часу смикав його за вуса. Вуса подобалися малому найбільше. Щодо людей Людожерчик мав такі ж переконання, як і Мія щодо собак: вважав, що людина, в якої на обличчі росте волосся, мусить бути доброю, як святий Миколай.

Тим часом Матвій і Мія мали достатньо часу, щоб реалізувати свій секретний план. Вони пробиралися у дитячу, лягали на Матвієве ліжко і намагалися чимшвидше заснути (якщо швидко заснути не вдавалося, вони прикидалися, що сплять). І коли Дідусь нарешті спохоплювався зі словами «А котра вже година?», і вони з батьками Матвія йшли шукати дітей, то незмінно зупинялися на порозі дитячої й дивилися на Матвія та Мію, які безтурботно й солодко спали (або ж прикидалися).

У такі дні Мія зазвичай залишалася ночувати в гостях, бо будити поснулих дітей – найостанніша річ, яку хочуть робити дорослі.

Утім, того дня Мія знала, що вона точно не зостанеться на ніч – Дідусь сказав, що завтра вони з самого ранку йтимуть до поліклініки робити щеплення для школи. Мія на це подумала лише, що вони знову минатимуть магазин з іграшками, і вона побачить свого Біма.

– Послухай, Людожерчику, – почала вона, – у мене є до тебе дуже важлива справа.

Людожерчик слухав її упіввуха, зводячи на підлозі вітальні небачених масштабів місто.

– Але це таємниця, – додала Мія тихіше.

Людожерчик одразу відволікся і глянув на неї очікувально.

— У магазині з іграшками, що біля супермаркету, ліворуч, — майже пошепки провадила Мія, — ув'язнений великий білий собака. Всі іграшки там звичайні. Але він... він єдина жива іграшка там, бо насправді він із Казкової Країни. Він потрапив туди... помилково. І якщо його негайно не купити, він зачахне й не буде живим і казковим. Розумієш мене?

Людожерчик розумів. Він дивився на Мію великими карими очима, і сльози підкочували йому до очей, бо Людожерчика дуже зачіпали сумні історії на кшталт цієї. *Особливо* на кшталт цієї.

— Але ми можемо його врятувати, — швидко додала Мія. — Його треба лише купити. Точніше, треба вмовити твоїх батьків, щоб вони його купили. І якнайшвидше! Тоді білого пса буде врятовано. До речі, його звуть Бім.

Людожерчик щосили закивав головою. Операція з порятунку песика — ось що йому належало зробити. Він перестав плакати й потер кулачком очі, щоб впевнитися, що там уже немає сліз.

Окрім Людожерчика, Мія поділилася своїм планом з Матвієм. Точніше, просто розповіла йому, як збрехала Людожерчикові. Зрештою, то ж був Матвіїв брат.

— Ого, — тільки й сказав Матвій, який не дуже переймався великими білими собаками, — то він точно свого доб'ється. Малий уміє канючити, кажу тобі. Тепер не даватиме мамі з татом проходу, якщо думатиме, що то чарівний песик, якого треба рятувати.

І Людожерчик не дав. Він засинав і прокидався з думкою про песика. Біля магазину він ставав, притиснувшись

носом до вітрини якраз навпроти песикового носа, і годі його було звідти відтягти. Білий пес снівся йому, і за сніданком він довго переповідав свої сні татові, на що той зазвичай казав лише: «Гм. Гм-гм». Хлопчик навіть плакав і побивався за песиком так, наче той уже зачахнув у магазині навіки.

— Він канючить безперервно! — захоплено сказав Матвій Мії за кілька днів. — Здається, мама з татом уже здригаються лише від слова «песик».

Коли мама з Людожерчиком йшла вулицею, вона обходила десятою дорогою будь-яких собак — бо вони одразу нагадували хлопчикові про песика в магазині. Якщо попереду виднівся білборд, де на рекламі був зображений собака, мама різко повертала і вони йшли іншим шляхом.

Тато став вмикати йому мультики за сніданком — що завжди категорично забороняв робити, — бо інакше Людожерчик поринав у свою песиківську журбу й канючив, канючив, канючив.

Людожерчик не любив бути наймолодшим. Батьки зазвичай вважали, що він жартує або грається, коли насправді він говорив цілком серйозно: «Якби це Матвій просив порятунку песика з Казкової Країни, — журився Людожерчик, — його б точно послушали!»

— Я не буду говорити з вами людською мовою, — заявив Людожерчик на третій день. — Я буду лише гавкати.

— Боже, — мама схопилася за голову. — Добре, синку, тоді я буду лише нявкати.

Людожерчик уявив маму, яка нявчить, і вирішив, що це було б суперкруто. Увечері він загавкав на перехожого, який підійшов до них з мамою запитати, як дійти до

станції метро. Очі в того зробилися як дві тарілки, він щось пробурмотів і швидко пішов геть.

– Синку! – мамі, здається, відібрало мову.

– Ти ж обіцяла, що будеш нявкати! – запхінькав Людожерчик.

Мама подивилася на сина й зітхнула. А тоді поглянула услід перехожому.

– Бідолаха, він же побіг у протилежний бік від метро, – зауважила вона.

Наступного дня мама з татом здалися: пішли до магазину й урочисто купили іграшку. Людожерчик нетямився від щастя.

– Ось він! – малий урочисто показав Біма Мії.

– Ти врятував песика! – вигукнула Мія із трохи фальшивою радістю, бо ж тепер іграшка була у Людожерчика, настільки ж недосяжна для неї, як і раніше. Але вона й не думала здаватися.

Розділ третій,

*у якому Людожерчик поводиться
як великодушний мшар
(хоча і не знає, хто такі мшари)*

Наступні кілька днів Мія прокидалася й засинала сумна. Вона не знала, що їй робити. Чому вона не народилася в родині багатіїв, де ніколи не доводиться думати, як здобути ту чи іншу річ? Вона мусила придумати цілий план, і все одно білий собака дістався комусь іншому. І тепер вона не знала, як повернути все так, аби вийшло як їй хотілося від самого початку.

Раніше Мія понад усе хотіла вирости. Дорослим жити набагато легше: їм дозволяють більше, і можуть вони більше. Узяти хоча б Людожерчика: він ще такий малий, що його не відпускають гуляти самого. Що за насолода скрізь тягатися за старшими!

Але от біда: тепер Мії також почало здаватися, що менших дітей люблять більше, ніж старших. Якби вона чи Матвій вередували так, як Людожерчик, їм би точно влетіло на горіхи – вони ж бо вже

задорослі для цього. Цікаво, чи прикро через це Матвієві?

Мія вкотре подумала: добре, що її молодша сестра не живе з ними в одній квартирі. «Я б цього не витримала», — сказала вона собі.

* * *

Минув тиждень. Мія зрозуміла, що вона була просто-таки дурна — адже за два місяці в неї день народження, виповнюється вже десять років, і можна було би попросити у Дідуса Біма у подарунок. От тільки Мії спершу зовсім не хотілося чекати цілих два місяці.

Тепер, дивлячись, як Людожерчик бавиться із песиком, вона думала, що, може, краще було б і почекати.

— Знаєш що, — сказала Мія Людожерчикові ніби мимохіть, — у моєї квартирі є прохід у Казкову Країну.

— Справді?! — Людожерчик аж підскочив.

— Еге ж.

— А який він завбільшки?

— Тобто? — не зрозуміла Мія.

— Я туди пролізу? Чи тільки песик? — Людожерчик для наочності пхнув Біма під носа Мії.

— А-а-а... Ні, ти туди не пролізеш, ти занадто великий. Він не для людей, тільки для іграшок.

Людожерчик похнюпився, однак, пригадавши собі щось, знову підхопився.

— А де саме він? У твоїй кімнаті?

Мія пригадала книжку, яку читала нещодавно, і сказала:

— Він у шафі. І знаєш що... — додала вона, вхопившись за ще одну ідею, що раптово виникла у неї

в голові. — Бімові треба ненадовго потрапити до себе додому. На кілька днів. Він же давно не був удома. А потім він повернеться до тебе. Ти ж не проти?

Людожерчик скривився:

— А це точно ненадовго? Він повернеться?

— Звісно, повернеться! Бім тобі обіцяє.

Того вечора Мія, як давно мріяла, поклала на ніч песика біля своєї подушки і відчула себе трішечки ліпше. «Нас тут троє, — подумала вона, — я, мій собака і Дідусь».

Проте наступні кілька днів вона вже не так тішилася. Усе через Людожерчика: щоразу, коли хлопчик бачив Мію, він починав допитуватися, чи його Бім вже повернувся.

— Ось-ось уже, за кілька днів, — тільки й казала Мія.

Проте з кожним днем відчувала себе все неспокійніше. Мія страшенно боялася, що Матвієві батьки довідаються, хто вигадав для їхнього молодшого сина історію про поневоленого песика, в яку він так щиро повірив і кілька днів не давав нікому спокою.

На четвертий день вона не витримала і повернула хлопчикові іграшку.

А за тиждень позичила ще раз.

Мії просто хотілося мати цю іграшку, і все. Хоч їй було вже майже десять років та іграшками вона бавилася точно менше, ніж Людожерчик. Але Бім — це було зовсім інше. Він був її *улюбленою* іграшкою.

Це перетворилося на замкнуте коло: Мія зовсім не хотіла розповідати довірливому Людожерчику вигадані історії про Казкову Країну. І не хотіла його використовувати. Зрештою, аж такою корисливою Мія не була.

Але їй зізнатися вона боялася. По-перше, Людожерчик: чим далі, тим більше він обожднював оповідки про Казкову Країну, що в уяві Мії обростали новими подробицями. Він би не повірив їй – у кращому випадку; а в гіршому – розплакався б, і про все дізналися б дорослі.

По-друге, дорослі. Мія сподівалася, що вони ніколи ніколи не дізнаються про її витівку. Матвієві батьки ставилися до неї як до власної доньки – що б вони сказали, якби довідалися, що ця дівчинка замакітрила голову їхньому синові, та ще й забирає в нього іграшки?

По-третє, Матвій. Він – Міїн найкращий друг навіть зараз, бо про все знає, а проте не перестав із нею дружити. Але раптом його батьки дізнаються і заборонять йому навіть бачитися з такою, як Мія...

Мія перестала приходити до Матвія так часто, як раніше. Вони навіть двічі посварилися, але Матвієві стало нудно і він мирився першим.

А потім настав Міїн день народження і сталося несподіване.

Матвій завжди вітав її перший – оскільки вони жили в одному під'їзді, на різні свята він із самого ранку починав колотити у двері. Так само робила й Мія, тільки їй треба було не підніматися, а спускатися. Часом вони сперечалися, хто з них робить це швидше.

– Із днем народження! – загорлав Матвій, тицяючи Мії до рук пакунок із подарунком. – Кльова піжама!

Мія щойно встала з ліжка і ще не встигла переодягнутися.

– З днем народження! – пискнув Людожерчик з-за Матвієвої спини, простягаючи свій подарунок.

Мія побачила, що це було, й округлила очі: Людожерчик простягав їй песика.

— Я подумав, що йому краще жити тут, ближче до свого дому, — пояснив він довірливо. — Але я буду часто-часто брати його погратися. Обіцяєш?

Ошелешена Мія тільки кивнула.

— О, це так мило з вашого боку! — вигукнув Дідусь, виходячи до передпокою. — У такі дні я точно впевнений, що нічого не просплю. Багато дітлашні в квартирі — й відразу кортить вилізти з ліжка!

Мугикаючи собі під носа, він подався на кухню зварити для всіх какао.

— А ти добре подумав? — вирішила впевнитися Мія.

— Я ж братиму його погратися, часто, — просто пояснив Людожерчик.

— Тітка Ганна нещодавно подарувала йому новий набір юного хіміка, — зауважив Матвій іронічно, — тож не думай, що він сидить без нових іграшок. Чесно кажучи, нас так не балували... Тобі не здається? Хотів би я знову бути малим. Але тільки іноді й ненадовго.

Мія раптом відчула себе напрочуд дорослою, і це відчуття приємно залоскотало їй у животі.

— Еге ж, — погодилася вона, — тоді були зовсім інші часи.

Розділ четвертий,

*у якому Людожерчик розмовляє
зі шкарпетками*

Щосуботи Матвієва мама влаштовувала велике прання. Вона вигрібала весь одяг з кошика для білизни, потім про всяк випадок зазірала під ліжка в дитячій, у шафи та в різні секретні місця. Після цього вмикала пральну машину, а спостерігати, як вона крутиться, — то було улюблене заняття Людожерчика. Він міг робити це так довго, аж поки йому не починала крутитися голова.

Тієї суботи мама витягла із пральної машини мокрий одяг і розвісила його сушитися. Коли вона вішала на шворку свою блузку, з її рукава випала шкарпетка. Це була найменша з усіх можливих шкарпеток — належала вона Людожерчикові.

— Гм, — сказала мама.

Шкарпетка була біла в зелену смужку. Мама пошукала другу таку шкарпетку, але нічого не знайшла.

— Де ж вона загубилася? — замислено промовила вона.

Людожерчик сидів на підлозі ванної кімнати. Він і гадки не мав, де поділася його друга шкарпетка.

Коли мама пішла, Людожерчик взяв аркуш паперу, ліг на підлогу і намалював довжелезну мотузку, на якій висіли джинси, блузки, футболки та інші речі, а також біла в зелену смужку шкарпетка. Потім хлопчик подумав і домалював другу таку ж шкарпетку.

Людожерчик підвів очі й подивився на справжню шкарпетку. Вона самотньо висіла поруч із маминою блузкою й досі не мала пари.

По обіді Матвій схопив м'яча і збирався гайнути у двір. Людожерчик завбачливо підхопився, кинув малювання та взяв брата за рукав футболки.

— Візьми із собою малого, — сказав тато Матвієві, — але наглядай за ним!

Матвій скривився й узяв брата за руку.

— Сьогодні загубилася моя шкарпетка, — повідомив Людожерчик, коли вони спустилися у ліфті.

— О-о, то тобі ліпше її знайти. Сам знаєш, що буде!

— Що?

— Якось, коли я був маленький, як ти, я загубив шкарпетку, — почав Матвій, коли вони вийшли на сонячне подвір'я. Людожерчик тягнувся за ним, як на буксирі. — Я шукав її, та ніде не міг знайти. У мене зосталася лише одна шкарпетка, і я подумав — ну, добре, що хоч ця є. Але вночі вона ожила! І почала шукати свою пару по всій квартирі. Це все через те, що шкарпетки завжди мають бути разом! Вона торохкотіла і вчинила величезний розгاردіаш. Батьки думали, що це привид, і теж дуже злякалися...

— І ти боявся?

— Звісно! Ще й як. Уяви собі лишень, якщо вночі ти прокидаєшся від того, що у твоїй кімнаті хтось лазить... Я б на твоєму місці повернувся додому й добряче пошукав.

Людожерчик зупинився. Він добре розумів, що таки варто піти пошукати шкарпетку. Але ще більше йому кортіло гуляти з Матвієм, дивитися, як він грає у футбол, і ходити скрізь із його старшими друзями і Мією.

— Я пошукаю ввечері, — вирішив він для себе.

* * *

Але ввечері Людожерчик дивився з Матвієм мультики і про все забув. Шкарпетка згадалася йому аж тоді, коли мама побажала їм на добраніч, вимкнула світло і вийшла з кімнати. З Людожерчикового ліжка було видно, як на балконі самотня шкарпетка біліє на шворці поруч із іншим одягом.

Він міг би пошукати зараз у темряві, але навряд чи щось би знайшов. Людожерчик насправді трохи боявся темряви, особливо коли в кімнаті не було Матвія.

— Матвію! — прошепотів Людожерчик.

— Що? — сонно відгукнувся брат.

— Пошукай зі мною шкарпетку!

— Завтра, — пробурмотів Матвій.

— Зараз!

На це Матвій не відповів нічого.

— Будь ласка! — повторив Людожерчик, але брат, очевидно, уже спав.

Хлопчик міцно заплющив очі. У нього був єдиний вихід — якнайшвидше заснути, тоді вмить настане ранок і можна буде знайти шкарпетку або розповісти все мамі.

З-за зачинених дверей було чути приглушені голоси мами й тата. У звичайні дні, коли на сусідньому ліжку сопів Матвій і їм не загрожували жодні неприємності на зразок самотніх шкарпеток, Людожерчик любив вслухатися в ледь чутні балачки дорослих. Він дослухався дуже уважно, намагаючись розібрати, про що говорять, але завжди засинав швидше, ніж йому вдавалося зрозуміти щось із того бурмотіння.

Він слухав і зараз, але сон не йшов. Мама щось говорила татові. Йому здалося, чи в неї справді трохи переляканий голос?

Людожерчик дуже хотів піти до яскраво освітленої затишної вітальні, де сиділи батьки. Але для цього треба було встати і перейти через усю кімнату до дверей – у повній темряві. Хлопчик ще раз глипнув на білу шкарпетку. Вона висіла, як і належить, на шворці і трохи похитувалась. Може, від вітру. А може, й ні.

Щоб не бачити шкарпетки, Людожерчик перевернувся на інший бік і знову замружився. Він спробував іншу тактику: дослухався, як вдихає і видихає Матвій, і намагався дихати одночасно з ним. Колись він почув, що, якщо дихати в одному ритмі з людиною, яка спить, обов'язково заснеш і сам. Проте Матвій дихав занадто повільно: Людожерчик кілька хвилин старався, а тоді не витримав і відхекався.

Позаяк тепер він лежав обличчям до дверей, крізь напівзаплющені очі йому було видно тоненьку смужку світла, що просочувалося з коридору. Хлопчик намагався не дивитися на неї по-справжньому, тільки через напівопущені вії. Смужка світла трохи ворушилась, наче від вітру. А тоді раптом – Людожерчик навіть не встиг нічого подумати – зникла під ліжком Матвія.

Хлопчик помітив, як майнув її білий хвіст. Від несподіванки він таки розплющив очі, але смужка вже з'явилася знову: вона тихенько виповзла з-під іншого кінця ліжка, і Людожерчик побачив, що ніяка це не смужка світла – а його власна біла шкарпетка.

На ліжку, нічого не підозрюючи, спав Матвій.

– Агов! – пошепки покликав шкарпетку Людожерчик, натягаючи ковдру до самого підборіддя.

– Чого тобі? Ти вже давно маєш спати.

– Ти шукаєш другу шкарпетку, так? – пробурмотів Людожерчик.

– Звісно, чого мені ще шукати? Тут її теж нема!

– Ти ж не чіпатимеш мого брата?

– Якого брата?

– Ти зараз під його ліжком, але там немає твоєї пари, чесно. Там лише Матвієві шкарпетки можуть бути.

– Матвій – це твій брат? – поцікавилася шкарпетка.

– Ага. Тільки ти його не чіпай. Він не винен. Це я загубив другу тебе.

– Мені байдуже до твого брата, – відповіла шкарпетка й ковзнула під стіл, – якщо, звичайно, він не ховає під подушкою мою пару.

Було чути, як вона тихенько там шарудить, але принаймні галасувати й торохкотіти вона, здається, поки що не збиралася.

– Скільки у вас пилюки, – приглушено пробурчала шкарпетка, – не дивно, що останнім часом мені так часто доводиться приймати ванну.

Людожерчик не стримався й захихотів.

– Шкарпетки не приймають ванну!

– Та ну?

– Їх перуть. У пральній машині або вручну. Хоча краще, звісно, у пральній машині. Вона так шалено швидко крутиться. Тебе там сьогодні не нудило?

– Я взагалі не розумію, про що ти говориш, – відказала шкарпетка. Вона говорила трохи роздратовано, наче Людожерчик їй страшенно надокучив. – Весь день сьогодні я тільки й могла думати про те, як мені самотньо!

– Вибач... Це я, мабуть, десь загубив твою пару. Я хотів пошукати ще сьогодні, але забув. Але завтра я точно знайду!

– Завтра! – драматично вигукнула шкарпетка. Тепер вона шаруділа десь під шафою. – Він каже «завтра»! Цікаво, як би тобі сподобалось, якби ти десь загубив свою ногу, а мама б тобі сказала – ну нічого, сьогодні я забула пошукати, але ми точно знайдемо її завтра!

Людожерчик машинально підібгав під себе обидві ноги.

– Ну, ногу не так просто загубити...

– Шкарпетку теж! Одначе комусь же це вдається! – шкарпетка пролізла під килимок на підлозі і звідти приглушено додала: – Ну, але тепер можеш губити і свою ногу, якщо тобі хочеться. Все одно я тепер одна, тож друга нога тобі для шкарпетки не так вже й потрібна.

Людожерчика це розсердило, і він підвівся на ліжку.

– Шкарпетка! Шкарпетка для ноги! А не нога для шкарпетки.

– Це ще як подивитися, – пробурмотіла та.

Людожерчик відкинув ковдру і зліз з ліжка.

– Я можу допомогти тобі пошукати зараз, якщо ти обіцяєш не шуміти. І не злитися.

– Я не злюся, – сказала шкарпетка. – Ти ще не уявляєш, що було б, якби я злилася!

– А що?

– Я могла б, приміром, залізти на ліжку і задушити твого брата. Шкарпетки це чудово вміють робити, особливо такі довгі, як я.

– Але ти пообіцяла, що його не чіпатимеш! Крім того, – додав Людожерчик, – не така ти вже й довга. Побачила б ти татові шкарпетки, то не вважала б себе довгою. От хто може задушити!

– Мабуть, тато твій їх не губить? – насмішкувато зауважила шкарпетка.

Людожерчик ліг на підлогу і просунув руку під комод з іграшками, але там не було нічого, крім коліщатка від машини, яке він загубив кілька днів тому.

– О, – сказав він, дістаючи знахідку.

Шкарпетка ковзнула ближче, щоб подивитися.

– Абсолютно непотрібна дурня, – ствердила вона.

– У мене ідея! – скрикнув раптом Людожерчик й відразу затулив собі рота рукою, злякавшись, що мама з татом можуть почути.

Але бурмотіння голосів з вітальні не обірвалося ні на мить.

– Повзи за мною, – наказав він шкарпетці, і вона, на диво, мовчки послухалась.

«Звісно, – подумав Людожерчик, – це ж моя шкарпетка».

Він дуже повільно прочинив двері кімнати і визирнув у коридор; двері вітальні були причинені, але не замкнені. Бурмотіння звідти тепер було чути виразніше.

Людожерчик тихенько скрадався попід стіною до дверей ванної і якомога повільніше натиснув на вмикач. У ванній кімнаті пральна машина стояла порожня й неповоротка. Коли вона вимкнена, геть не віриться, що ця штука може так швидко і жваво крутитися.

Людожерчик відчинив її кругле віконце і просунув досередини руку. Провів рукою по стінках знизу вверху – і раптом його долоня торкнулася до якоїсь тканини! Людожерчик міцно захопив цю річ, відліпив її від стінки і витяг – це була біла в зелену смужку шкарпетка.

– Ох! – сказали вони втрюх.

* * *

У себе в кімнаті Людожерчик довго думав, куди ж покласти шкарпетки, щоб вони знову не загубилися. Зрештою він склав їх одна на одну і поклав собі під ліжко. Йому неймовірно захотілося спати. Зарившись у подушку, наче у велетенську теплу хмару, він пробурмотів:

– А от тато з мамою досі балакають у вітальні. Їм можна не спати допізна, а ми з Матвієм...

– Твої батьки давно сплять, – здивовано обізвалася одна зі шкарпеток, але Людожерчик не зрозумів, котра саме.

– А хто ж це говорить у вітальні?

– Не знаю, може, це подушки на дивані, з яких ти любиєш будувати халабуди? – сказала шкарпетка.

* * *

– Уявляєш, синку, зранку я знайшла твою шкарпетку у пральній машині, – сказала мама Людожерчикові

за сніданком. – Вона приліпилася до стінки, і ніхто її не помітив!

Людожерчик із несподіванки заляк з ложкою каші на півдорозі до рота.

– Але ж, мамо, це я її там знайшов ще вночі!

Мама не сперечалася.

– Матвію! – гукнув Людожерчик до брата, коли той зайшов на кухню. – Я знайшов шкарпетку уночі!

– Де, під подушкою? – засміявся Матвій.

– У пральній машині. До речі, та перша хотіла тебе задушити, але я не дав!

– О, дякую, – сказав Матвій.

– Бачиш, – усміхнулася мама, – тепер Матвій боягметься засинати, якщо тебе не буде в кімнаті!

Матвій обурено пирхнув.

Розділ п'ятий,

*у якому Матвій керує важливою
операцією*

Під кінець навчального року Матвій отримав на свою голову клопіт. Клопіт прийшов з неба, точніше, з космосу.

— Завтра відбудеться затемнення сонця, — повідомив увечері ведучий з радіо, яке Матвієві батьки слухали упіввуха, заклопотані ще чимось.

— Що таке затемнення? — спитав Людожерчик.

— Місяць опиниться між Землею та Сонцем так, що закриє їх одне від одного, — відповів тато, відірвавшись від книжки, яку читав на планшеті.

— Можливо, ми зможемо поспати довше, — засміялася мама. Вона терпіти не могла рано вставати на роботу, тож сніданок для Людожерчика і Матвія зазвичай готував тато. Зате мама могла пізно увечері раптом почити пекти пиріг.

Людожерчик насупився. Він не любив прокидатися раніше за всіх. Іноді у вихідні він підхоплювався вже о сьомій ранку і дуже нудився, бо всі ще спали.

— А можна мені не йти до школи? — одразу спитав Матвій.

— Синку, ти ж знаєш, — відповів тато, — школу так просто не скасовують.

— Навіть через сонячне затемнення?!

— Ну, це ж не землетрус.

— А коли буде землетрус?

— Ох, сподіваюся, що нескоро, — пожартував тато.

Матвій подумав — головне, аби не під час канікул. Але й канікули ще не скоро.

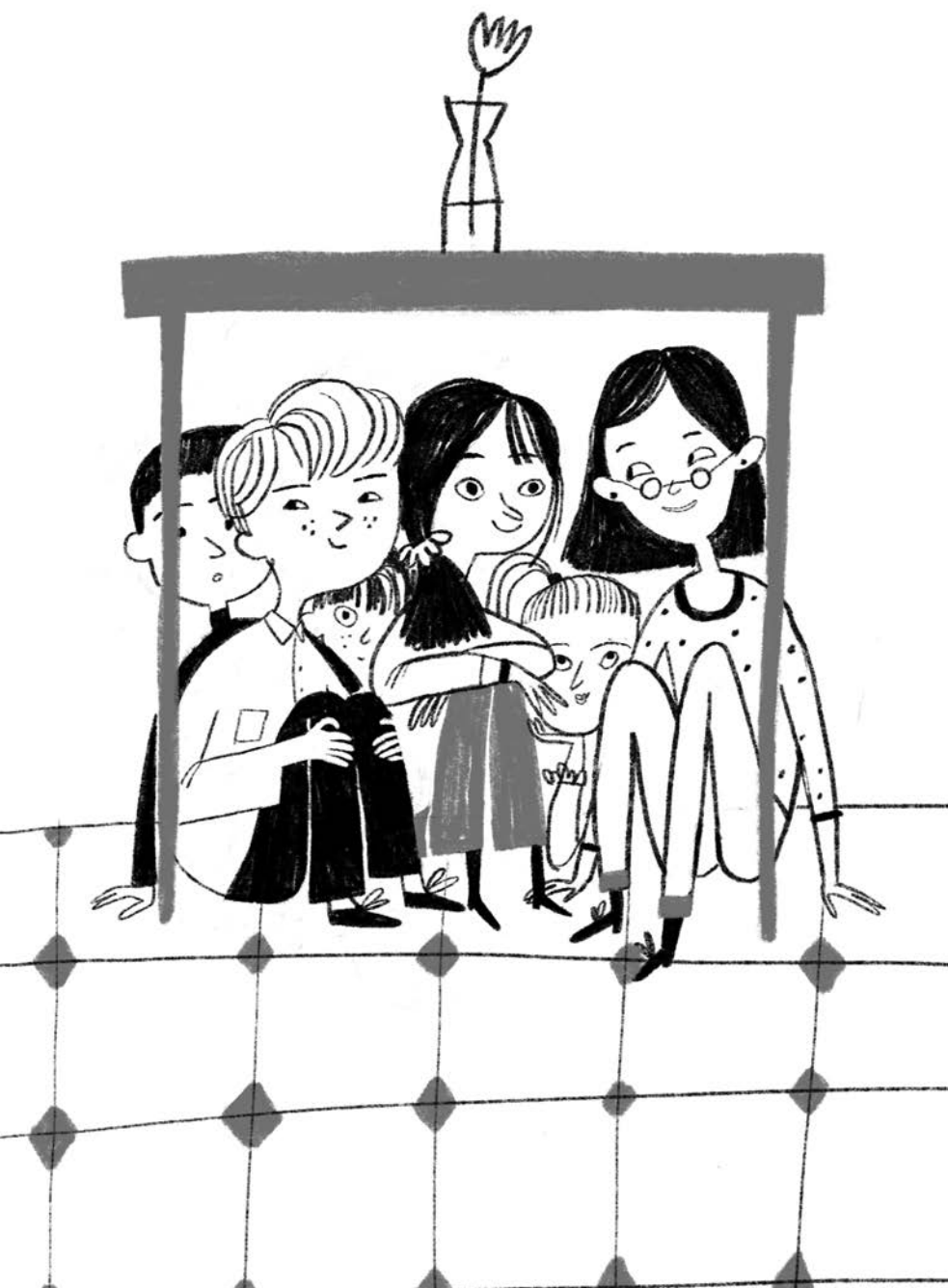
— Як гадаєш, коли сонячне затемнення — тоді навколо стає так темно, як уночі? — запитав Матвій Мію в школі перед першим уроком.

— Не так, — заперечила Мія, — бо тоді б його назвали просто ніччю вдень.

— Як гадаєш, — спитав тоді Матвій Андрія, з яким сидів за однією партою, — стане дуже темно?

Андрій дуже сподівався, що буде темно, і бажано на уроці математики. Щойно він це озвучив, у Матвія виникла чудова ідея.

На великій перерві між третім і четвертим уроком у їдальні, де завжди пахло всім і відразу — від компоту до м'ясних відбивних, — з'явилися щойно спечені пиріжки. Вони були з повидлом, шпинатом, м'ясом, сиром, але Матвій найбільше любив пиріжки з картоплею. Якби він міг, він скупив би всю тацю тих пиріжків і їв би їх до вечора. Але батьки не давали йому стільки кишенькових грошей, щоб вистачило купити денну порцію пиріжків з їдальні. Крім того, ніхто при здоровому глузді не витратить всі гроші на самі пиріжки.

Але якщо буде темно і ніхто не побачить – можна буде вкрасти кілька пиріжків, вирішив Матвій. Він посвятив у свій план Мію, Андрія і ще кількох друзів. Матвій, звісно ж, не збирався говорити кожному зустрічному, що йде красти пиріжки. Але так сталося, що Матвій сказав про це пошепки Лізі, але Настя й Оксана все одно підслухали, і зрештою пиріжків захотіло мало не пів класу. Матвій відчув себе капітаном, що веде якусь спецоперацію.

– Головне – всі беруть різні, – напучував він їх. – Я люблю з картоплею, а Мія – з повидлом.

Матвій пам'ятав з новин, що затемнення має трапитися ще до обіду. Тож на початку третього уроку всі, хто зібрався їсти крадені пиріжки, сховалися під великими столами у їдальні. Матвій сидів, обхопивши руками коліна, і чекав, що от-от стане темно. У спину йому сопів Андрій, а коліно боляче притиснула Мія своїм гострим ліктем.

Їм важко було зрозуміти, скільки часу минуло: здавалося, ніби вже дуже багато, але таця з пиріжками все не з'являлася. Було чути, як перемовляються пекарки на кухні.

Голова Андрія опустилася Матвієві на спину, і за кілька хвилин він почув тихеньке похрюпування. Воно заколисувало. Матвій на хвилю заплющив очі.

Коли він прокинувся, його витягували з-під столу за руку.

– А це ще що таке?!

Так сталося, що того дня Матвієва вчителька записала найбільше зауважень у щоденниках за свою кар'єру: майже пів класу не з'явилося на урок, залізло під столи у їдальні й послухало!

— А сонячне затемнення? — запитав розгублений Андрій однокласників, коли їхню ватагу відпровадили назад до класу.

— Воно вже було! — захоплено повідомила Софія. — Місяць насунувся на Сонце! Тільки на кілька хвилин, тому темно не стало, і добре, правда?

— Всі знають, що ти боїшся темряви і навіть засинаєш з увімкненим світлом! — кинув розчарований Матвій.

Розділ шостий,

*у якому один письменник робить
Матвієві велику послугу*

До кінця тижня всі, хто отримав зауваження у щоденнику, мали дати його батькам на підпис. Мія спробувала втішити Матвія:

— Ну, це ж не так страшно. Раз підпишуться і забудуть.

Матвій не втішався. Найменше він хотів, щоб батьки дізналися будь-що про цю історію. Запис у щоденнику був дуже дивний: «Сховався замість уроку в їдальні», — і йому довелося би пояснити, що це значить.

Матвій соромився. Тепер він розумів, наскільки подурному в десять років не знати, що сонячне затемнення — це не те саме, що ніч. Усі в класі про це жартували, а особливо — ті, хто повірив Матвієві. Як він міг так подумати! Матвієві найбільше хотілося, щоб усі якнайшвидше забули про цю історію.

Мія слухала його упіввуха. Вона стояла біля дзеркала і роздивлялася свій ніс. Взагалі-то, Мія його не дуже

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати
далі, придбайте, будь
ласка, повну версію
книги.